

DOI: 10.26693/jmbs04.05.262

УДК 616.314–005.4–084-04

*Гнідь М. Р., Пупін Т. І., Виноградова О. М.,
Гнідь Р. М., Мінько Л. Ю.*

ІНТЕРАКТИВНЕ ОПИТУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ ТА ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИБІЛЮВАННЯ ЗУБІВ

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Україна

olenka.vynogradova@gmail.com

Колір зубів займає одне з провідних місць в естетичному сприйнятті зовнішності пацієнта. Біло-сніжна посмішка вважається запорукою успіху як у особистому житті, так і в професійній кар'єрі. Можливості сучасної стоматології дозволяють усунути практично будь-які вроджені або набуті естетичні дефекти твердих тканин зуба. Спектр сучасних послуг реставраційної неінвазивної стоматології включає в себе і вплив на зміну існуючого кольору зубів. Відомо, що дисколорації твердих тканин зуба часто супроводжують різноманітні захворювання щелепово-лицевої ділянки, захворювання інших органів та систем. Новітні технології вибілювання зубів займають у стоматології провідне місце, проте ставлення до цієї процедури як пацієнтів, так і лікарів-стоматологів не є однозначним. Тому метою нашого дослідження стало з'ясування мотивації до процедури вибілювання зубів пацієнтів та лікарів-стоматологів шляхом анкетного опитування. Із загальної кількості пацієнтів (101 особа) – 76,24% пов'язані з медичною спеціальністю (лікарі, студенти, інтерни, медсестри) та 23,76% осіб з іншими професіями. Вік опитуваних коливався від 19 до 50 років. Порівняльний статистичний аналіз з використанням t-критерія Ст'юдента, не виявив достовірної відмінності у віці опитуваних, що дозволило нам у подальшому порівнювати ставлення осіб в обох групах до процесу вибілювання зубів. Усього в інтерактивному опитуванні взяли участь 100 лікарів-стоматологів: 51 особа (51%) – державної та 49 осіб (49%) приватної форм власності. З'ясовано, що у більшості стоматологів приватної практики сформовано позитивне ставлення до ви-

білювання зубів. Спеціалісти зі стажем від 1 до 10 років зацікавлені та активно практикують професійне вибілювання зубів. Лікарі-стоматологи державної сфери більш негативно сприймають дану процедуру, що скоріше за все зумовлено недостатньою матеріально-технічною базою державних установ. Результати анкетного опитування пацієнтів залежно від віку та професії респондентів, дають підстави вважати перспективним вибілювання зубів, та сподіватися, що удосконалення процедури та профілактичних заходів буде сприяти збільшенню шанувальників цього виду естетичної стоматології.

Ключові слова: вибілювання зубів, анкетне опитування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дане дослідження є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького «Екологія та пародонт. Взаємозв'язок захворювань пародонта та загальносоматичної патології. Дисфункції скронево-нижньощелепового суглобу», № державної реєстрації 0114U000112.

Вступ. Однією із актуальних проблем сучасної стоматології є розроблення оптимальних способів покращення естетичного вигляду зубів. Сьогодні зросли вимоги пацієнтів до свого зовнішнього вигляду, в результаті чого сформувався новий напрям стоматології – естетична стоматологія [4]. Естетична стоматологія, косметична стоматологія,

художня реставрація, авторська реставрація зубів – це нові терміни, які відображають результати сучасної стоматологічної послуги. Можливості сучасної стоматології дозволяють усунути практично будь-які вроджені або набуті естетичні дефекти твердих тканин зуба. Спектр сучасних послуг реставраційної неінвазивної стоматології включає в себе і вплив на зміну існуючого кольору зубів. Колір зубів відіграє одне з чільних місць в естетичному сприйнятті зовнішності пацієнта [2]. Відомо, що дисколорації твердих тканин зуба часто супроводжують різноманітні захворювання щелеповлицевої ділянки, захворювання інших органів та систем. Нерідко дисколорації є симптомами певних захворювань і їх характер (колір, розмір, розташування, кількість та ін.) можуть відігравати значну роль у диференційній діагностиці цих хвороб [5].

Вибілювання зубів є однією з важливих складових естетичної стоматології, що поєднується з естетичним реставраційним лікуванням [1, 3]. Успішне стоматологічне лікування повинно враховувати не тільки медичні функціональні вимоги, але й естетичні аспекти відповідно до бажань пацієнта [6, 7]. Питанню відновлення естетики вітальних зубів присвячено чимало наукових робіт, проте корекція дисколорацій девітальних зубів та усунення пов'язаних з процедурою ускладнень недостатньо вивчені. Переважна більшість спеціалістів до останнього часу пропонувала тільки ортопедичне лікування змінених в кольорі девітальних зубів, сприймаючи вибілювання як небезпечний метод. Новітні технології вибілювання зубів займають у стоматології провідне місце, проте ставлення до цієї процедури як пацієнтів, так і лікарів-стоматологів не є однозначним.

Мета дослідження – з'ясування ставлення до процедури вибілювання зубів пацієнтів та лікарів-стоматологів шляхом анкетного опитування.

Матеріал та методи дослідження. Для вивчення мотивації пацієнтів до процедури вибілювання та ставлення до даної процедури лікарів-стоматологів, було проведено анкетування, в якому приймали участь 100 лікарів-стоматологів та 101 пацієнт. Дослідження проводили методом опитування за розробленими нами анкетами.

Із загальної кількості пацієнтів (101 особа) – 76,24% пов'язані з медичною спеціальністю (лікарі, студенти, інтерни, медсестри) та 23,76% осіб з іншими професіями. Вік опитуваних коливався від 19 до 50 років. Порівняльний статистичний аналіз з використанням t-критерія Ст'юдента, не виявив достовірної відмінності у віці опитуваних, що дозволило нам у подальшому порівнювати ставлення осіб в обох групах до процесу вибілювання зубів.

Для вивчення ставлення лікарів-стоматологів до різних видів вибілювання зубів нами також був розроблений опитувальний лист. Усього в інтерактивному опитуванні взяли участь 100 лікарів-стоматологів: 51 особа (51%) – державної та 49 осіб (49%) приватної форм власності. Розподіл учасників опитування у групах був приблизно однаковим, що дозволило більш об'єктивно оцінити анкетування у групах лікарів-стоматологів.

Результати дослідження та їх обговорення. У процесі інтерактивного опитування пацієнтів, отримали наступний розподіл відповідей:

- позитивно оцінювали процес вибілювання зубів 52 (67,53%) осіб, пов'язаних із медициною та 12 респондентів (50,0%), діяльність яких не пов'язана з медициною;
- негативно ставились до вибілювання зубів 9 осіб (11,68%) I групи та 5 респондентів (20,83%) II групи, пов'язуючи своє відношення з короткочасним ефектом та дискомфортом, що проявляється у гіперчутливості зубів;
- важко було відповісти 13 особам (16,88%), робота яких була пов'язана із медициною та 5 особам, які не мали відношення до медицини;
- 3 особи (3,86%), майбутні лікарі та медичний персонал, та 2 особи (8,33%), не пов'язані із медициною, нічого не знали про вибілювання зубів.

Зацікавлено та позитивно до процедури вибілювання зубів, за даними анкетування, ставилися особи молодого (18-34 роки) віку: відповідно 45,5% у I групі та 41,7% у II групі.

Негативно оцінювали процедуру вибілювання зубів 3,89% (3 особи) у віці 25–34 роки I групи, та 8,33% (2 особи) відповідного віку II групи; у віковому інтервалі 18–24 роки відсутні особи в обох групах, які не сприймають вибілювання, як метод естетичного удосконалення. У старших вікових групах 6 респондентів (7,79%) I групи, та 5 осіб (20,83%) другої групи не мали довіри до процедури вибілювання (ніколи його не проводили, або не звертались до стоматолога з цього приводу). Звертає на себе увагу той факт, що 3,89% респондентів (3 особи) – медичних працівників у віці 25–44 років – не були проінформовані стосовно методу вибілювання зубів, 8,33% (2 особи) у віці 45–50 років серед респондентів, діяльність яких не пов'язана з медициною, виявили необізнаність з приводу цього питання.

При опитуванні лікарів-стоматологів державної та приватної сфер діяльності, не виявили фахівців, які б не знали про процедуру вибілювання зубів. При стажі роботи до 5 років, 12 учасників опитування державної медичної сфери (80%) позитивно ставилися до вибілювання зубів; у цій самій групі зі стажем роботи до 10 років, кількість прихильників вибілювання становила 11 осіб (68,75%); у інтервалі

більше 11 років роботи, позитивно до процедури вибілювання ставились відносно 6 лікарів (54,54%), та 3 лікаря (33,33%) відповідно.

У опитуванні лікарів приватних структур, з'ясували наступну тенденцію у ставленні до вибілювання зубів: 100% респондентів виконують згадану процедуру. Лікарі приватної практики, окрім професійної гігієни, застосовують заходи запобігання ускладнень до вибілюючих процедур.

У інтервалі стажу роботи 1–10 років, у 100% випадків стоматологи були прихильниками вибілювання зубів. При стажі роботи 11–15 років, у приватних установах, 2 стоматолога (22,2%) хоча й продовжували практикувати вибілювання зубів, однак, при можливості уникали його, мотивуючи це короткотривалістю ефекту процедури та ускладненнями, що супроводжують дану процедуру. На заключні питання анкети фахівці в основному не формулювали конкретних відповідей, пояснюючи ситуацію при вибілюванні, як малопередбачувану.

Подібну відповідь дали 4 учасника (66,6%) опитування зі стажем роботи у приватних клініках більше 15 років. Такі відповіді були трактовані нами, як негативні.

У загальному, ми повинні констатувати, що більшість фахівців при вибілюванні дотримуються лише інструкцій виробників, професійними методами працюють лікарі приватних установ; ускладнен-

ня у вигляді гіперестезії спостерігають «по звертанню» у терміни 2–7 днів. При призначенні домашніх методів, лікарі фіксували розвиток ускладнень, однак не могли вказати, у якому відсотку зафіксоване ускладнення. Одноставною думкою фахівців було призначення при гіперестезії десенситайзерів, професійних фторуючих препаратів, а також фторвмісних зубних паст та ополіскувачів.

Висновки. Отже, за результатами інтерактивного опитування, з'ясовано, що у більшості стоматологів приватної практики сформовано позитивне ставлення до вибілювання зубів. Спеціалісти зі стажем від 1 до 10 років зацікавлені та активно практикують професійне вибілювання зубів. Лікарі-стоматологи державної сфери більш негативно сприймають дану процедуру, що скоріше за все зумовлено недостатньою матеріально-технічною базою державних установ. Результати анкетного опитування пацієнтів залежно від віку та професії респондентів, дають підстави вважати перспективним вибілювання зубів, та сподіватися, що удосконалення процедури та профілактичних заходів буде сприяти збільшенню шанувальників цього виду естетичної стоматології.

Перспективи подальших досліджень. У наступних дослідженнях планується вивчити вплив різних вибілюючих середників на тверді тканини зубів.

References

1. Vynohradova OM. Profilaktyka uskladnen pry vykorystanni domashnikh metodiv vidbilyuvannya [Prevention of complications when using home-made bleaching methods]. *Sovremennaya stomatolohyya*. 2009; 3: 86-7. [Ukrainian]
2. Spiridonova TN. Otbelivanie zubov (obzor) [Teeth Whitening (Review)]. *Sovremennaya stomatologiya*. 2000; 2: 15-8. [Russian]
3. Yarova SP, ta in. Suchasni vybilyuyuchi systemy [Modern bleaching systems]. *Uchbovyi posibnyk*. Donetsk; 2006. 100 p. [Ukrainian]
4. Shmidzeder Y. Estetychna stomatolohiya [Aesthetic dentistry]. Lviv; 2005. 312 p. [Ukrainian]
5. Epple M, Meyer F, Enax J. A Critical Review of Modern Concepts for Teeth Whitening. *Dent J (Basel)*. 2019 Aug 1; 7 (3): pii: E79. PMID: 31374877. doi: 10.3390/dj7030079
6. Vaez SC, Correia ACC, Santana TR, Santana MLC, Peixoto AC, Leal PC, et al. A simple method to increase the bleaching effectiveness of high-concentrated carbamide peroxide used for in-office bleaching. *Int J Esthet Dent*. 2019; 14(3): 324-32. PMID: 31312817
7. Al-Maliky MA. Clinical Investigation of 940 nm Diode Laser Power Bleaching: An In Vivo Study. *J Lasers Med Sci*. 2019 Winter; 10(1): 33-6. PMID: 31360366. PMID: PMC6499584. doi: 10.15171/jlms.2019.05

УДК 616.314–005.4–084-04

ИНТЕРАКТИВНЫЙ ОПРОС ПАЦИЕНТОВ И СТОМАТОЛОГОВ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ МОТИВАЦИИ К ОТБЕЛИВАНИЮ ЗУБОВ

Гнидь М. Р., Пупин Т. И., Виноградова Е. Н., Гнидь Р. М., Минько Л. Ю.

Резюме. Цвет зубов занимает одно из ведущих мест в эстетическом восприятии внешности пациента. Белоснежная улыбка считается залогом успеха как в личной жизни, так и в профессиональной карьере. Возможности современной стоматологии позволяют устранить практически любые врожденные или приобретенные эстетические дефекты твердых тканей зуба. Спектр современных услуг реставрационной неинвазивной стоматологии включает в себя и влияние на изменение существующего цвета зубов. Известно, что дисколорация твердых тканей зуба часто сопровождаются различными заболеваниями челюстной-лицевой области, заболеваниями других органов и систем. Новейшие технологии отбеливания зубов

занимають в стоматології ведуче місце, однак відношення до цієї процедури як пацієнтів, так і лікарів-стоматологів є неоднозначним. Тому *цілью нашого дослідження* стало в'ясування мотивації до процедури відбілювання зубів пацієнтів і стоматологів шляхом анкетного опитування. З загального числа пацієнтів (101 особа) – 76,24% пов'язані з медичною спеціальністю (лікарі, студенти, інтерни, медсестри) і 23,76% осіб інших професій. Вік опитуваних коливався від 19 до 50 років. Порівняльний статистичний аналіз з використанням t-критерію Ст'юдента, не виявив достовірного розходження в віці опитуваних, що дозволило нам в подальшому порівнювати відношення осіб в обох групах до процесу відбілювання зубів. Усього в інтерактивному опитуванні взяли участь 100 лікарів-стоматологів: 51 особа (51%) – державної і 49 осіб (49%) приватної форми власності. Встановлено, що у більшості стоматологів приватної практики сформовано позитивне відношення до відбілювання зубів. Спеціалісти з досвідом від 1 до 10 років зацікавлені і активно практикують професійне відбілювання зубів. Лікарі-стоматологи державної сфери більш негативно сприймають цю процедуру, скоріше за все це обумовлено недостатньою матеріально-технічною базою державних закладів. Результати анкетного опитування пацієнтів в залежності від віку і професії респондентів, дають підстави вважати перспективним відбілювання зубів, і сподіватися, що удосконалення процедури і профілактичних заходів сприятиме збільшенню прихильників цього виду естетичної стоматології.

Ключові слова: відбілювання зубів, анкетний опитування.

UDC 616.314–005.4–084-04

Interactive Survey of Patients and Dentists to Study the Motivation for Teeth Whitening

Gnid M., Pupin T., Vynogradova O., Gnid R., Minko L.

Abstract. The color of the teeth occupies one of the leading places in the aesthetic perception of the patient's appearance. A white smile is considered the key to success in both personal and professional careers. Possibilities of modern dentistry allow eliminating almost any congenital or acquired aesthetic defects of hard tissues of tooth. The range of modern non-invasive dentistry restoration services also includes the effect on the change of existing tooth color. It is known that discolorations of hard tissues of the tooth are often accompanied by various diseases of the maxillofacial area, diseases of other organs and systems. The latest dental whitening technologies are at the forefront of dentistry, but there is no ambiguity in the treatment of both patients and dentists.

The purpose of our study was to find out the patients and dentists' motivation for the teeth whitening procedure with the help of a questionnaire, which was attended by 100 dentists and 101 patients.

Material and methods. Of the total number of patients (101 people), 76.24% were related to the medical specialty (doctors, students, interns, nurses) and 23.76% of people were of other professions. The age of the respondents ranged from 19 to 50 years. Comparative statistical analysis using Student's t-test revealed no significant difference in the age of the respondents, which allowed us to further compare the attitudes of individuals in both groups to the teeth whitening process.

Results and discussion. We also developed a questionnaire to study the attitude of dentists to different types of teeth whitening. In total, 100 dentists participated in the interactive survey: 51 individuals (51%) worked in state hospitals and 49 individuals (49%) worked in private clinics. The distribution of survey participants in the groups was approximately the same, which allowed a more objective assessment of the questionnaire in the groups of dental practitioners. We must state that most state hospitals specialists only follow the manufacturer's instructions, and private doctors work professionally; complications in the form of hyperesthesia were observed in some cases during 2–7 days. When assigning home methods, doctors recorded the development of complications, but could not indicate the percentage of complications recorded. The unanimous opinion of the experts was the appointment of hyperesthesia desensitizers, professional fluoridating preparations, as well as fluoride-containing toothpastes and rinses. It was found out that most dentists had positive attitude towards teeth whitening. Specialists with experience from 1 to 10 years were interested and actively practice professional teeth whitening. Dental practitioners in the state hospitals were more negative about this procedure, which is most likely due to the inadequate material and technical base of public institutions.

Conclusion. The results of the questionnaire survey of patients, depending on the age and profession of the respondents, give reason to think that a teeth whitening procedure is promising, and hope that the improvement of the procedure and preventive measures will help to increase the admirers of this type of aesthetic dentistry.

Keywords: teeth whitening, questionnaire.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 26.05.2019 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування